

Харкова та Харківської області;

- розроблення та впровадження стимулюючого тарифного регулювання методом RAB в діяльність теплоенергетичних підприємств дозволить зменшити ступінь кризових явищ на теплоенергетичних підприємствах м. Харкова та Харківської області, покращити їх фінансовий та технічний стан.

Список використаних джерел:

1. Єфименко Т. І., Жук В. М., Ловінська Л. Г. Інформація в антикризовому управлінні : глобальний аспект стандартизації обліку та фінансової звітності : монографія / Акад. фінанс. упр. – Київ, 2015. – 399 с.
2. Мозговий Є. В. Формування тарифної політики в житлово-комунальному господарстві України // Бізнес Інформ. 2016. – Вип. 11. – С. 287–291.

ПРОБЛЕМИ ТА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ СУБ'ЄКТІВ РІШЕНЬ, ЯКІ ВПЛИВАЮТЬ НА ТАРИФНУ ПОЛІТИКУ В ГАЛУЗІ ВОДОПОСТАЧАННЯ ТА ВОДОВІДВЕДЕННЯ (ПРИКЛАД КП “ХАРКІВВОДОКАНАЛ”)

Є. С. ЛІСІЧКІН, здобувач кафедри економіки та менеджменту
Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна
61022, Україна, м. Харків, пл. Свободи, 4
genialisichkin@gmail.com

Процес формування тарифів на послуги з централізованого постачання холодної води та водовідведення всі роки незалежності України, в усіх регіонах країни, супроводжується напругою в суспільстві та непорозумінням між основними стейкхолдерами. Саме для цього, в 2017 році і були внесені зміни до законодавства, які зобов'язали монополістів галузі перед зміною вартості тарифів на послуги проводити відкриті обговорення проектів рішень державного регулятора – Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (далі – НКРЕКП). Але це не вирішило проблеми довіри суспільства до рівня тарифів. Варто зрозуміти відповідальність всіх суб'єктів рішень, які впливають на тарифну політику в галузі.

Структуру тарифів на послуги з централізованого постачання холодної води та водовідведення можна розділити на чотири основні складові:

- електроенергія;
- фонд оплати праці з нарахуваннями;
- паливно-мастильні матеріали (далі ПММ), реагенти, матеріали для експлуатації систем водопостачання та водовідведення;
- інше [1].

В тарифі КП “Харківводоканал” на послугу з централізованого постачання холодної води, який діє з 21 квітня 2019 року, частка електроенергії складає 40,4%, фонд оплати праці з нарахуваннями – 38,4%,

паливно-мастильні матеріали та реагенти – 11,6%, інше – 9,6% [2].

В тарифі КП “Харківводоканал” на послугу з водовідведення, який також діє з 21 квітня 2019 року, частка електроенергії складає 26,7%, фонд оплати праці з нарахуваннями – 55,2%, паливно-мастильні матеріали та реагенти – 5,6%, інше – 12,5% [2].

На частку та вартість електроенергії впливає регулювання НКРЕКП ціни електроенергії на енергоринку, тарифи енергопостачальних підприємств, що здійснюють розподіл електроенергії, та керівництво підприємства.

Від керівництва підприємства безпосередньо залежить зменшення частки електроенергії в структурі тарифу, зниження обсягів використання електроенергії на 1 куб.м. води. НКРЕКП затверджує інвестиційну програму підприємства, в якій визначається обсяг фінансування енергозберігаючих заходів. Орган місцевого самоврядування погоджує загальновиробничі питомі норми витрат електроенергії [1].

Варто відмітити, що КП “Харківводоканал” завдяки впровадженню енергозберігаючих заходів протягом останніх років зменшує частку електроенергії в тарифах на водопостачання та водовідведення.

На частку фонду оплати праці з нарахуваннями впливає Верховна рада України шляхом встановлення розміру мінімальної заробітної плати, прожиткового мінімуму і ставки єдиного соціального внеску, та Кабінет Міністрів України, який регулює міжрозрядні коефіцієнти та коефіцієнти співвідношення за видами робіт та окремих професій. Керівництво підприємства може виступати з ініціативою підвищення заробітної плати для робітників. НКРЕКП має затвердити новий тариф, куди буде закладене підвищення заробітної плати на підприємстві для забезпечення виконання вимог Закону України «Про оплату праці». Орган місцевого самоврядування погоджує штатний розклад. Міський голова також впливає на цю складову тарифу, бо саме він підписує контракт з директором комунального підприємства [1].

До речі, в останньому підвищенні вартості тарифів, запланована середня заробітна плата на одного працівника КП “Харківводоканал” зросла на 33,2 %, а саме з 7935 грн. до 10570 грн на рівні фактичної середньої заробітної плати в Україні на кінець 2018 року [2].

Враховуючи це, 80% структури обох тарифів КП “Харківводоканал”, так чи інакше, залежить від рішень Верховної ради України та НКРЕКП.

На частку паливно-мастильних матеріалів та реагентів впливають ціни, які встановлюються НАК “Нафтогаз України”, ринкові ціни на хімічні реагенти та керівництво підприємства. Підприємство може впливати на скорочення непродуктивних витрат ПММ, оптимізацію роботи спецтехніки, застосування нових технологій [1].

На частку амортизації та податків впливає Верховна рада України, та орган місцевого самоврядування. Верховна рада України приймає та вносить зміни до Податкового кодексу України, яким встановлюються ставки податків та обов’язкових платежів, норми амортизаційних відрахувань. Орган місцевого

самоврядування може приймати рішення щодо надання пільг по сплаті податків, що надходять до місцевого бюджету [1].

Здавалося все просто – підприємство розраховує тариф, НКРЕКП його схвалює та затверджує. Але, як бачимо, на рівень тарифів та їх складових практично на 100 відсотків мають вплив органи влади (Верховна рада України, Кабінет Міністрів України) та ринкові ціни і тарифи, тоді як за підприємством залишаються функції оптимізації процесу виробництва, ресурсо- і енергозбереження та інші управлінські рішення.

Збір коштів за тарифи – єдина стаття доходу водоканалів. Цих коштів не завжди вистачає навіть на першочергові цілі: виплату зарплат, електроенергію та інші витрати, пов'язані з щоденною діяльністю підприємств [3]. З кожним підвищенням вартості тарифів, зростає заборгованість населення перед КП “Харківводоканал”. Станом на 1 квітня 2019 року заборгованість населення перед КП “Харківводоканал” складає 343,25 млн.грн. Загальна заборгованість всіх споживачів складає 1,1 млрд.грн [4]. У зв'язку з цим, КП “Харківводоканал” не завжди може розраховуватись на 100% за електроенергію перед АК “Харківобленерго”.

Також не завжди підприємствами галузі виконуються інвестиційні програми. Причина — несвоєчасне коригування тарифів НКРЕКП [3]. Щоб не допустити 100% зношення мереж та інфраструктурного колапсу, КП “Харківводоканал” вимушене залучати кошти міжнародних фінансових організацій.

Список використаних джерел:

1. Комісія розробила презентацію щодо прозорості та доступності сприйняття тарифів на централізоване водопостачання та водовідведення [Електронний ресурс] // 2016. – Режим доступу: <http://www.nerc.gov.ua/?news=5437>
2. Тарифи [Електронний ресурс] // 2019. – Режим доступу: <https://vodokanal.kharkov.ua/content/tarifi>
3. Формула води. Скільки коштує питна вода з крана [Електронний ресурс] // 2019. – Режим доступу: <https://www.epravda.com.ua/rus/publications/2019/01/23/644544/>
4. Інформація щодо стану розрахунків споживачів області за водопостачання та водовідведення станом на 01.04.2019. [Електронний ресурс] // 2019. – Режим доступу: <https://kharkivoda.gov.ua/dokumenti/116/362/2984/3037/98402>
5. Фатенок-Ткачук А.О. Особливості калькування собівартості послуг водопостачання та водовідведення на комунальних підприємствах [Електронний ресурс] / А.О. Фатенок-Ткачук. – 2016. – Режим доступу: http://www.economyandsociety.in.ua/journal/5_ukr/80.pdf